

Rejsebrev fra Togo

På min rundrejse i Vestafrika er jeg nu kommet til Lomè, hovedstaden i Togo - landet som fra 1884 var en tysk koloni under navnet Togoland. Der ses stadig rester af den tyske indflydelse, bl.a. købte jeg ind i et supermarked, hvor der både var syltede agurker på glas, sauerkraut i vaccumpakkede plastposer og hvide München ølpølser på dåse: Efter en uge på lokal kost købte jeg lidt ost og en flaske fransk rødvin:



Den øde grænseovergang fra Ghana til Togo. Den førte os gennem en frodig regnskov, hvor der ind mellem træerne voksede kaffe- og kakaotræer.

Togo er i dag mere fransk, da tyskerne måtte afstå kolonien efter 1. verdenskrig, og generelt taler lokalbefolkningen betydelig bedre fransk end den smule, jeg husker fra skoletiden. Alle er som sædvanlig flinke og venlige, så man kommer langt med et smil og en formentlig uforståelig blanding af engelsk, spansk og fransk.

Hovedstaden er til gengæld et grumt sted med plørede jordveje, hvor hønsene går rundt og skraber, mens børnene tisser i de i forvejen vandfyldte

dybe huller. Her i området - 15 min gang fra centrum - er der få "rigtige" huse af sten, og de fleste bor i fattige træskure med rustne bølgeblektage. Det er som to verdener, at gå gennem området, hvor folk her søndag eftermiddag arbejder - naturligvis i afrikansk slow-tempo - men dog er beskæftiget med at ryge fisk (frosne, importeret fra Island), flette hår og plukke øjenbryn på kvinderne, sælge billigt kinesisk 2-kr-skrammel, bestyre en bræddehytte-bar med kæmpe højtalere, der forvrænger den øredøvende musik; fra den verden og så lidt henne ad gaden til domkirken, hvorfra der lyder rytmisk salmesang, medens der fra de tæt besatte rækker klappes i takt, synges og vrikkes med hele kroppen, som afrikanerne er så gode til, når musikken spiller. Ikke alene holder menigheden søndagsfri, men de er også velklædte og har mentalt overskud til at underkaste sig præstens hudflettende prædiken om at bidrage til fred mellem de forskellige folk og trosretninger.

Det er åbenbart noget, der går rent ind, for på køreturen fra bjergområdet ved Kpalimè, hvor jeg har været de sidste par dage, ses overalt kirker i utallige varianter, som Pentecoast, Jehova, adventister, katolske, evangeliske osv - Afrika har altid været et godt område for missionærer - vekslende med masser af små og

ofte primitive moskeer. Mennesker, religioner og bedehuse blandes i en tilsyneladende hel naturlig og afslappet sameksistens.



Mange får sig en lur medens de venter på, at der skal komme nogen og tilbyde dem et job - med opvask, servering, hotelrengøring - eller hvad der nu måtte være brug for. Ofte kommer der ingen tilbud..

Netop afslappet er et ord, man let får på tungen, når det lokale folkeliv skal beskrives. Min rejseven Per Allan startede en fotosamling af sovende mennesker, men har nu opgivet, da disse billeder hurtigt vil komme til at dominere.

Efter ankomsten i tirsdags til Accra, Ghana - og en enkelt overnatning nede ved kysten, hvor fiskerne trak vod ind med mere plastaffald end fisk, og det lokale fodboldhold fik en hård gang træning på stranden - fandt jeg busholdepladsen.

Den lignede mere et kæmpe marked, hvor en blanding af udslidte biler og nedkorte minibusser klemte sig sammen mens de langsomt blev fyldt op, så de kunne komme af sted. Vi ventede kun en times tid og havde fin underholdning af de hundredevis af sælgere, der myldrer rundt med deres fade, kurve og kasser elegant balancerende på hovedet, og faldbyder alt fra kogte griseører til kulørte

håndsæber. Imens fyldes også nabobilen op, og det der ikke kan være inde i bilen kommer op på taget, bl.a. et stort antal kasser og kurve, en motorcykel og en brægende, let skælvende ged, der forsøger at holde balancen.



Jeg får lov at hjælpe med at mose yams-knoldene - men de fik mig ikke til at spise denne væmmelige ret.

Første mål på rejsen var højlandet på grænsen mellem Ghana og Togo, hvor der blev besøgt landsbyer, besteget bjerge (968 m) og set vandfald - alt sammen i et fantastisk smukt og frugtbart område, hvor kakaotrær, kaffebuske og kæmpe mangotrær blander sig med skoven.

Den første aften bestilte vi kylling med banku, og ind kom en tallerken med noget der

lignede en kæmpe melbolle - ikke lige min yndlingsret, men jeg smagte naturligvis på den klæge og noget slimede substans. Det viste sig at være cassava-rødder, der i store udhulede træ-mortere bliver moset af op til 4 kvinder, der på skift - og med hurtige stød - smasker deres mandshøje og tykke træstænger ned i morteren i et kvarters tid. Det optrin har jeg siden set utallige gange, og selv prøvet, da denne mos, der findes i forskellige udgaver (af cassava, yams og maniok) tilsyneladende er fast tilbehør til de fleste lokale retter. Smagen er yderst speciel, og heldigvis kan man også få både ris og spaghetti.

I morgen går turen videre til Benin, hvor jeg håber at opleve den lokale voodoo-kultur - og måske få noget fisk nede ved kysten...